

19 maart 2026

Actualiteiten Kaderrichtlijn Water

Implementatie en uitvoering: juridisch waterdicht, of zo lek als een mandje?

Utrecht University

CENTRE FOR
WATER, OCEANS AND
SUSTAINABILITY LAW

1

Wat gaat er gebeuren?

VNG ONDERWERPEN NIEUWS AGENDA

Home / Artikelen / Water is het nieuwe stikstof

Water is het nieuwe stikstof

Onderdeel van VNG

Voorzichtig optimisme over Kaderrichtlijn Water

Bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is sprake van voorzichtig optimisme over de waterkwaliteit van de waterlichamen die onder de Kaderrichtlijn Water (KRW) vallen. Dat blijkt tijdens een technische briefing over het 8^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn in de Tweede Kamer. De waterkwaliteit gaat vooruit.

[Mariska Vermaas](#)
parlementair verslaggever | 28 jan | Algemeen | Nieuws

... waterkwaliteit blijft ondermaats, EU-deadline nadert

Utrecht University

CENTRE FOR
WATER, OCEANS AND
SUSTAINABILITY LAW

2

Inhoud

- 1) KRW-verplichtingen
- 2) Operationalisering KRW-verplichtingen
- 3) Afdwingbaarheid KRW-verplichtingen
- 4) Mogelijke gevolgen voor projecten
- 5) Overige ontwikkelingen

Utrecht University

CENTRE FOR
WATER, OCEANS AND
SUSTAINABILITY LAW

3

1) KRW-VERPLICHTINGEN

Utrecht
University

4

Verbeteringseis en achteruitgangsvorbod

- Bereiken van een goede grond- en oppervlaktewatertoestand (de verbeteringseis)
- Voorkomen van achteruitgang (achteruitgangsvorbod)
- Omgevingswaarden (verbeteringseis) respectievelijk andere doelstelling voor de fysieke leefomgeving (achteruitgangsvorbod) of uitzondering (GEP)
- Reikwijdte achteruitgangsvorbod en verbeteringseis beperkt tot KRW-oppervlaktewaterlichamen/grondwaterlichamen. Zie HvJ EU 25 april 2024, ECLI:EU:C:2024:347, AB 2024/184
- *Wat is een oppervlaktewaterlichaam naar nationaal recht? Zie ABRvS 18 februari 2026, ECLI:NL:RVS:2026:917 (begrip oppervlaktewaterlichaam)*

Utrecht University

CENTRE FOR
WATER, OCEANS AND
SUSTAINABILITY LAW

5

ABRvS 18 februari 2026, ECLI:NL:RVS:2026:917

- Centrale vraag: kwalificeert de effluentsloot als een oppervlaktewaterlichaam?
- Samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water (...) is in beginsel een (onderdeel van een) oppervlaktewaterlichaam
- Het begrip ‘oppervlaktewaterlichaam’ is in de jurisprudentie nader uitgewerkt
 - Hieronder valt niet een watermassa die zich slechts incidenteel aanwezig is
 - Hieronder valt ook niet een watermassa waarin geen normaal ecosysteem aanwezig is
- Verder is van belang of de watermassa in verbinding staat met een oppervlaktewaterlichaam
- Rb: een waterloop moet worden aangemerkt als een oppervlaktewaterlichaam, wanneer daarin een ‘normaal ecosysteem’ aanwezig is *én* wanneer die in verbinding staat met een oppervlaktewaterlichaam (cumulatieve voorwaarden)
- Afdeling: *“Zoals het dagelijks bestuur terecht heeft aangevoerd, zien deze uitspraken op situaties, waarin de Afdeling heeft geconcludeerd dat van een oppervlaktewaterlichaam geen sprake was en is aangegeven welke factoren bij dit oordeel in die gevallen een rol hebben gespeeld”*

Utrecht University

CENTRE FOR
WATER, OCEANS AND
SUSTAINABILITY LAW

6

2) OPERATIONALISERING

7

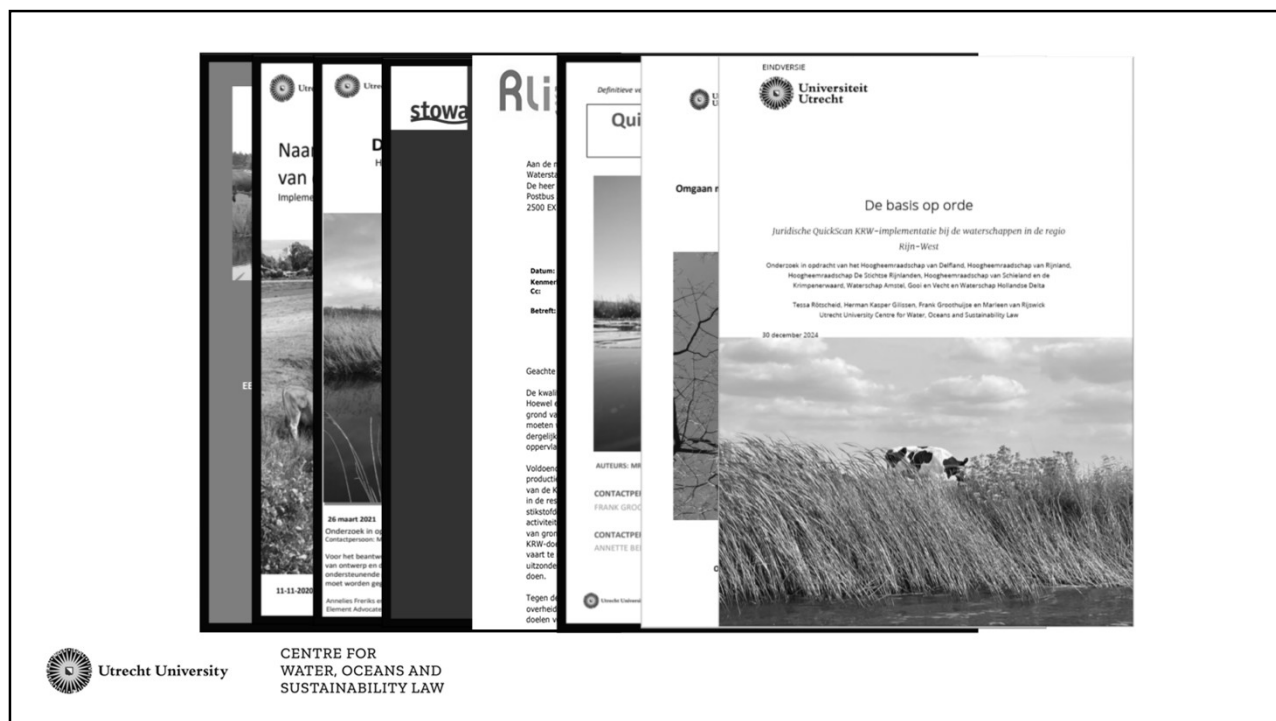
Water(beheer)programma's

- Operationalisering via maatregelenprogramma's en projecttoets
- Maatregelen moeten worden opgenomen in de water(beheer)programma's. Maar in waterprogramma's o.a. ook:
 - Beroepen op uitzonderingsgronden
 - Motivering aanwijzing sterk veranderde en kunstmatige KRW-oppervlaktewaterlichamen
- Niet rechtstreeks appellabel bij bestuursrechter
- Exceptieve toetsing van (elementen van) water(beheer)programma's mogelijk?
- Juridische systematiek/implementatie KRW onder een vergrootglas vanwege naderende deadline. Waterschappen/provincies laten steeds vaker hun KRW-beleid (juridisch) toetsen

CENTRE FOR
WATER, OCEANS AND
SUSTAINABILITY LAW

8

9

Projecttoets

- Projecttoets aangenomen in *Wezer* (HvJ EU 1 juli 2015, ECLI:EU:C:2015:433)
- In het Bkl zijn verschillende beoordelingsregels die deze toets verzekeren
- Verschillende manieren om effecten te toetsen (o.a. recent Toetsingskader TAUW voor fysieke ingrepen in regionale wateren)
 - Netto 0-benadering
- Toets aan KRW-doelen niet (goed en/of kenbaar/inzichtelijk) verricht = vergunning houdt waarschijnlijk geen stand. Zie voor het stelsel onder de Ow: Vz. Rb. Noord-Nederland 2 december 2025, ECLI:NL:RBNNE:2025:4979
- Projecttoets vereist een ‘voorafgaande beoordeling’
- Is voor alle ‘projecten’ voorzien in zo’n projecttoets?
 - Naar een systeem vergelijkbaar met de omgevingsvergunning voor een ‘Natura 2000-activiteit’?

Utrecht University

CENTRE FOR
WATER, OCEANS AND
SUSTAINABILITY LAW

10

Hoe staat het er voor?

- In 2024 is een grootschalige tussenevaluatie uitgevoerd (*Kamerstukken II 2023/2024, 27 625, nr. 672*)
- Op dit moment wordt circa 83% van de doelen gehaald (*Kamerstukken II 2025/26, 27 625, nr. 735*)
- Voorbereiding op beroepen op uitzonderingsgronden

- *Wat als in weerwil van maatregelenprogramma's en projecttoets de verbeterdoelen eind 2027 niet worden behaald (of er toch achteruitgang optreedt)?*

Utrecht University

CENTRE FOR
WATER, OCEANS AND
SUSTAINABILITY LAW

11

3) Afdwingbaarheid KRW-verplichtingen

Utrecht
University

12

Afdwingbaarheid water(beheer)programma's

Wat is er bijvoorbeeld (niet) mogelijk:

- 1) Bijstellingsplicht als programma niet langer is gericht op halen achterliggend(e) doel(en)
- 2) Bepalingen t.a.v. van o.a. programma's zijn volgens wetgever **niet** bestuursrechtelijk handhaafbaar
 - Praktijk: hoe zit het bijvoorbeeld met de operationaliseringstermijn van maatregelen van 3 jaar ?
- 3) Inzet interbestuurlijk toezichtsinstrumentarium + taakverwaarlozingsregelgeving als (afgesproken) maatregelen niet worden uitgevoerd

Utrecht University

CENTRE FOR
WATER, OCEANS AND
SUSTAINABILITY LAW

13

Rb. Den Haag 11 februari 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:2175

- Vorderingen A en E
- PFOS genormeerd onder de KRW
- Norm moet (voor het eerst) in 2027 zijn gehaald
- Vordering op grond van art. 3:296 lid 2 BW afgewezen
- Dit omdat van een reële dreiging van een schending van een rechtsplicht geen sprake is
- Vermoedelijk bestaat de mogelijkheid om de termijn te verlengen (art. 4 lid 4 KRW)
- Eisersessen hebben dit onvoldoende gemotiveerd weersproken

Utrecht University

CENTRE FOR
WATER, OCEANS AND
SUSTAINABILITY LAW

14

4) Mogelijke gevolgen voor projecten

15

Mogelijke gevolgen projecten

- Als project bijdraagt aan (instandhouding van) een overschrijding van de KRW-doelen dan kan het zijn dat vergunningverlening lastig(er) is
- Intrekking/aanscherping toestemmingen/vergunningen voor *bestaande* projecten
- Op verzoek van derden vergunning intrekken/wijzigen
 - Analoge toepassing Logtsebaan-voorwaarden ? (ABRvS 20 januari 2021, ECLI:NL:RVS:2021:71)
- Bevoegdheid/verplichting om vergunning in te trekken/wijzigen als dit nodig is vanwege behalen KRW-doelen is minder duidelijk onder de Ow dan onder Wtw en waarschijnlijk ontoereikend

CENTRE FOR
WATER, OCEANS AND
SUSTAINABILITY LAW

16

5) Overige ontwikkelingen

17

Overige ontwikkelingen

- Inbreukprocedure
 - KRW verplicht tot regelmatig bezien en indien nodig herzien van toestemmingen voor lozingen/onttrekkingen
 - Inbreukprocedure gestart door EC tegen o.a. Nederland
 - Wetsvoorstel in voorbereiding om deze verplichting afdoende te implementeren
- KRW wordt gewijzigd. Gaat daarbij onder meer om:
 - Extra uitzonderingsgronden (o.a. tijdelijke achteruitgang wordt onder voorwaarden toegestaan)
 - Nieuwe of aangescherpte stofnormen (o.a. (een somnorm) voor verschillende PFAS)

CENTRE FOR
WATER, OCEANS AND
SUSTAINABILITY LAW

18

Vragen?
t.rotscheid@uu.nl

